

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Волощенка Юрія Миколайовича
на тему «Розвиток інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти
на основі соматичних рухів у процесі фізичного виховання»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт**

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що проблема розвитку інтероцептивного усвідомлення є недостатньо розробленою в педагогіці та психології фізичного виховання і спорту. Її значущість зростає у зв'язку з викликами, які постають перед сучасними здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, зокрема покращення якості життя, пропорційної реакції щодо викликів сьогодення. Ґрунтуючись на останніх наукових дослідженнях українських і закордонних авторів (К. Максимова, 2017, К. Бортник, 2020, Smyth С., 2018, Wyers М., 2019, Posner G. В., 2022), а також спираючись на роботи амбасадорів галузі соматичної рухової освіти (Feldenkrais М., 1987, 1993, 2002, 2011, 2013, Hanna Т., 1986) ми прогнозуємо, що розвиток інтероцептивного усвідомлення на основі соматичних рухів у процесі фізичного виховання призведе до покращення якості життя, пропорційної реакції на виклики сьогодення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

Актуальність теми засвідчують: аналіз, синтез й узагальнення доступної наукової та науково-методичної літератури українських і закордонних авторів (К. Максимова, 2017, К. Бортник, 2020, Smyth С., 2018, Wyers М., 2019, Posner G. В., 2022), а також висока потреба здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в цікавих інноваційних засобах навчання, якими, безумовно, є заняття на основі соматичних рухів. Насамперед ідеться про те, що соматичні рухи виконуються для розвитку інтероцептивного усвідомлення, а отже, для кращого сприйняття нервовою системою тілесних рухових сигналів кожного, хто займається. А відтак, фізичні вправи, що використовуються з виключенням зору, активують компенсаторні процеси в організмі, які, у свою чергу (за умови систематичних занять), сприяють розвитку здатності до кращого сприйняття тілесних станів і відчуттів та отриманню якомога точніших даних про реальність. Окрім того, актуальність теми також засвідчують: нерозробленість науково-методичних положень щодо розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі соматичних рухів на заняттях із фізичного виховання; соціальна потреба в нових засобах і методах навчання, у впровадженні кращих закордонних здобутків із проблеми дослідження в українську систему фізичної культури і спорту та в адаптації їх до

загально визнаних у нашій країні організаційно-методичних умов проведення занять зі студентами у вищій школі.

Зв'язок дисертації з науковою темою. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Університету Грінченка «Теоретико-практичні засади використання фітнес-технологій у фізичному вихованні та спорті» (2018 – 2023) (державний реєстраційний номер 0118U001229).

Мета дослідження. Науково обґрунтувати ефективність авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на заняттях із фізичного виховання.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати, синтезувати й узагальнити український і міжнародний теоретико-методологічний науковий досвід щодо реалізації спеціальних підходів до розвитку інтероцептивного усвідомлення й використання соматичних рухів під час фізичного виховання та з'ясувати проблемні аспекти, які потребують теоретичного й емпіричного обґрунтування.
2. Адаптувати українською мовою та валідувати інструментарій дослідження.
3. Визначити вихідні показники, що характеризують інтероцептивне усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.
4. Розробити й теоретично обґрунтувати технологію розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі використання соматичних рухів на заняттях із фізичного виховання.
5. Експериментально перевірити ефективність використання розробленої авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на заняттях із фізичного виховання.
6. Розробити практичні рекомендації щодо розвитку інтероцептивного усвідомлення з використанням соматичних рухів специфічного характеру на заняттях із фізичного виховання для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

Об'єктом дослідження визначено процес розвитку інтероцептивного усвідомлення різних груп населення.

Предметом дослідження була технологія розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на заняттях із фізичного виховання.

Теоретико-методологічною основою дослідження є основні засади сучасної сфери соматичної рухової освіти і терапії, зокрема праці українських (Є. Бойко) і зарубіжних (Mehling W. E., Machorrinho J. et al., Fujino H. et al., Teng B. et al., Montoya-Hurtado O. et al., Randelović M. et al., Morales C. et al., Lima-Araujo G. L. D. et al., Smith A. R. et al., Gaggero G. et al., Poovey K. et al., Ruisch B. C. et al.) учених, де викладені методологічні принципи використання

методів («розуму й тіла» та ін.) задля розвитку інтероцептивного усвідомлення, представлені підходи до організації та проведення занять на основі використання соматичних рухів. Дослідження базується на працях українських і зарубіжних дослідників, які у своїх наукових роботах представили підходи до ефективного застосування занять на основі соматичних рухів задля розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти (К. Бортник, О. Каюн і К. Літвінової, К. Максимової, Т. Павлюк, Parago S. A.).

Для розв'язання поставлених завдань дисертаційного дослідження були обрані наступні **методи дослідження**:

- *теоретичні*: аналіз і синтез спеціальної науково-методичної літератури та даних мережі «Інтернет», узагальнення, моделювання, порівняння — задля з'ясування різних поглядів науковців і практиків із цього питання;
- *емпіричні*: соціологічні методи, метод оцінки функціонального стану серцево-судинної системи, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент — із метою накопичення фактичного матеріалу та опрацювання цих результатів;
- *методи математичної статистики*: описова статистика; коефіцієнти розподілу значень вибірки — асиметрії та ексцесу — задля перевірки нульової гіпотези; критерій U-Мана-Вітні для оцінювання двох незалежних вибірок; критерій Т-Вілкоксона — двох зв'язаних вибірок; аналіз кореляційної матриці з обчисленням показника/детермінанта; аналіз матриці антиіміджів; дослідницький факторний аналіз із застосуванням методу екстракції головних компонентів та методу обертання з нормалізацією Кайзера, міри адекватності вибірки Кайзера-Майера-Олкіна і тесту сферичності Барлетта з метою валідації інструментарію дослідження; двомірна кореляція, аналіз коефіцієнтів α -Кронбаха — задля обробки результатів дослідження і виявлення їх достовірності.

Експериментальна база дослідження. Експериментальну частину дослідження проведено на базі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. У пілотному дослідженні взяли участь 1302 здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які у 2021/22 н.р. навчалися на 1 курсі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка — 77.3% жінок, 22.7% чоловіків. Вік 17-18 років. Спеціальності: «Історія та археологія»; «Філософія»; «Політологія»; «Комп'ютерні науки» (122.00.01 «Інформатика»); «Математика»; «Комп'ютерна інженерія»; «Право»; «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» («Суспільні комунікації»); «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» («Регіональні студії»); «Міжнародне право»; «Спеціальна освіта» (016 «Логопедія»; «Психологія» (053 «Практична психологія»); «Психологія» (053 «Консультаційна психологія»); «Психологія» (053 «Психологія бізнесу та управління»); «Соціальна робота» (231 «Соціальна педагогіка»); «Соціальна робота» (231 «Соціальна адвокація»); «Соціальна робота»; «Музичне

мистецтво» (025 «Інструментальне виконавство (фортепіано»); «Музичне мистецтво» (025 «Інструментальне виконавство (оркестрові, струнні, народні, духові та ударні інструменти»); «Музичне мистецтво» (025 «Сольний спів»); «Хореографія»; «Філологія» (035.01 «Українська мова та література»); «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»; «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» («Ведучий телевізійних програм»); «Філологія» (035.041 «Мова і література (англійська»); «Філологія» (035.041 «Переклад (англійська мова»); «Філологія» (035.043 «Мова і література (німецька»); «Філологія» (035.051 «Мова і література (іспанська»); «Філологія» (035.052 «Мова і література (італійська»); «Філологія» (035.055 «Мова і література (французька»); «Філологія» (035.069 «Мова і література (японська»); «Філологія» (035.065 «Мова і література (китайська»); «Журналістика»; «Журналістика» («Міжнародна журналістика»); «Журналістика» («Реклама і зв'язки з громадськістю»); «Журналістика» («Видавнича справа та редагування»); «Дошкільна освіта»; «Початкова освіта». У пролонгованому педагогічному експерименті — 404 здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які у 2022/23 н.р. навчалися на 1 курсі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка — 80.3% жінок, 19.7% чоловіків. Вік 17-18 років. Спеціальності: «Комп'ютерні науки» (122.00.01 «Інформатика»); «Математика»; «Право»; «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» («Регіональні студії»); «Міжнародне право»; «Філологія» (035.041 «Мова і література (англійська»); «Філологія» (035.041 «Переклад (англійська мова»); «Філологія» (035.043 «Мова і література (німецька»); «Філологія» (035.051 «Мова і література (іспанська»); «Філологія» (035.069 «Мова і література (японська»); «Філологія» (035.065 «Мова і література (китайська»); «Журналістика»; «Журналістика» («Реклама і зв'язки з громадськістю»); «Журналістика» («Видавнича справа та редагування»).

Педагогічний експеримент проходив у два етапи — пілотне дослідження і пролонгований педагогічний експеримент, який, у свою чергу, складався з двох етапів — педагогічного експерименту I семестру і педагогічного експерименту II семестру. Вимірювання проведено й оцінено автором упродовж 2021/22 та 2022/23 навчальних років.

На першому етапі (жовтень 2021 — січень 2022) проведено пілотне дослідження, одним із завдань якого було перевірити наукову гіпотезу про наявність або відсутність взаємозв'язку між інтероцептивним усвідомленням і якістю життя здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Розроблено авторську технологію розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, в основу якої покладено ідеї М. Фельденкрайза про «усвідомлення через рух» (awareness through movement, ATM).

На другому етапі / I семестр (вересень 2022 — грудень 2022). Констатувальний етап педагогічного експерименту I семестру (вересень 2022) використано для оцінювання вихідних показників учасників: інтероцептивного

усвідомлення (шкала MAIA-2^{ukr}), якості життя (шкала WHOQOL-BREF^{ukr}) й реакцій на щоденні події (шкала PCI^{ukr}). Підтверджено варіативність показників інтероцептивного усвідомлення (шкала MAIA-2^{ukr}) і якості життя (шкала WHOQOL-BREF^{ukr}), отриманих упродовж пілотного дослідження, а також визначено варіативність показників реакцій на щоденні події (шкала PCI^{ukr}) здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Формувальний етап педагогічного експерименту I семестру (вересень-грудень 2022) проведено у природних умовах навчального процесу (заняття проходили один раз у тиждень), що склало 19 занять авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення на основі соматичних рухів (для учасників експериментальної групи) і 19 занять із фізичного виховання (для учасників контрольної групи). Контрольний етап педагогічного експерименту I семестру проведено у грудні 2022. У результаті, апробовано авторську технологію розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі соматичних рухів.

Отримані дані дали підстави для оптимізації авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення на основі соматичних рухів і подальшого впровадження у процес фізичного виховання Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, *вперше*: науково обґрунтовано ефективність авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на заняттях із фізичного виховання, в основу якої покладено ідеї «усвідомлення через рух» шляхом виконання соматичних рухів із заплющеними очима, зосереджуючись на індивідуальних відчуттях власного тіла; адаптовано українською мовою та валідовано інструментарій дослідження, зокрема опитувальники: багатовимірні оцінка інтероцептивного усвідомлення (MAIA-2); короткий опитувальник якості життя (WHOQOL-BREF); анкета реакцій на щоденні події (PCI); визначено показники інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня у практиці фізичного виховання ЗВО та проаналізовано їх динаміку, а також якості життя й реакцій на щоденні події досліджуваного контингенту; розроблено практичні рекомендації щодо розвитку інтероцептивного усвідомлення для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня з використанням соматичних рухів специфічного характеру на заняттях із фізичного виховання; *розширено уявлення* про інтероцептивне усвідомлення та соматичні рухи на підставі аналізу, синтезу й узагальнення українського і міжнародного досвіду; *конкретизовано й адаптовано* понятійні конструкції «інтероцептивне усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня», «соматичні рухи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня» щодо українськомовного середовища; *набули подальшого розвитку*: положення про взаємозв'язок фізичних і психічних процесів у людському тілі; положення М. Фельденкрайза

про усвідомлення як основу соматичної педагогіки; теоретичне уявлення щодо використання соматичних рухів в українській системі фізичної культури і спорту та важливості розвитку інтероцептивного усвідомлення на заняттях із фізичного виховання.

Теоретичне значення наукових результатів дисертаційного дослідження розширюють теоретичні уявлення про використання соматичних рухів у процесі фізичного виховання; підтверджують дані про необхідність застосування занять на основі використання соматичних рухів для покращення якості життя, пропорційної реакції на щоденні події здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня; доповнюють дані про взаємозв'язок фізичних і психічних процесів у людському тілі; положення М. Фельденкрайза про усвідомлення як основу соматичної педагогіки; теоретичне уявлення щодо використання соматичних рухів в українській системі фізичної культури і спорту та важливості розвитку інтероцептивного усвідомлення на заняттях із фізичного виховання.

Практична значущість полягає в обґрунтуванні, розробці й апробації авторської технології розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі використання соматичних рухів із подальшим упровадженням її в процес фізичного виховання, що знайшло відображення в розробленні окремих модулів: «Модуль 1. Соматичні рухи як засіб розвитку інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти», «Модуль 2. Особливості використання соматичних рухів для здобувачів вищої освіти у процесі фізичного виховання» навчальної програми з дисципліни «Фізичне виховання» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня різних факультетів КСУБГ.

Представлений у роботі експериментальний матеріал, сформульовані на його основі висновки та наукові положення можуть слугувати практичними критеріями для вдосконалення процесу фізичного виховання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня з урахуванням важливості розвитку інтероцептивного усвідомлення на основі соматичних рухів; можуть бути використані фахівцями у сфері фізичної культури і спорту, викладачами вищої школи з різних спеціальностей в опануванні дисципліни «Фізичне виховання» та на курсах підвищення кваліфікації у ЗВО.

Сформульовані в дисертації узагальнення, висновки і практичні рекомендації представлено на практичних семінарах для викладачів кафедри спорту та фітнесу, кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту; майстер-класах; відкритих заняттях у рамках соціального проєкту «З Києвом і для Києва» під патронатом Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (2020-2023 рр.), а також у рамках «Програми психоемоційного відновлення для керівників установ та закладів освіти» Інституту післядипломної освіти КСУБГ (2024 р.).

Результати дослідження впроваджено в навчальний процес кафедри спорту та фітнесу, кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту, зокрема в такі

навчальні дисципліни: «Фізичне виховання» («Філологія» — Освітня програма: «Мова і література (англійська) (зі змінами в 2023)»); «Ментальний фітнес і функціональний тренінг» («Фізична культура і спорт» — Освітня програма: «Фізичне виховання (2020-нова редакція-д)»); «Ментальний фітнес і функціональний тренінг» («Фізична культура і спорт» — Освітня програма: «Фізичне виховання (2020-нова редакція-з)»); «Рекреаційні та фітнес-технології» («Фізична культура і спорт» — Освітня програма: «Тренерська діяльність з обраного виду спорту (2020-нова редакція)»); «Фітнес-технології: Ментальний фітнес» («Фізична культура і спорт» — Освітня програма: «Фітнес та рекреація (2020-нова редакція)»). Окрім того, наведений фактичний матеріал і зроблені на його основі висновки та узагальнення використано для розробки програми сертифікаційних курсів із соматичної рухової освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження викладено в доповідях на наукових конференціях: II науково-практична конференція «Спорт та здоров'я людини в умовах сучасного суспільства» (м. Київ, КУБГ, 1 квітня 2019 р.), International Scientific and Practical Conference «Health, Physical Education and Sports: Perspectives and best Practices» (Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University, May 15–16, 2019), 3. Sport and Innovation International Conference (Hungary, Budapest, October 2–3, 2019), VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (у циклі Анохінських читань) (м. Київ, КУБГ, 11 грудня 2020 р.), I Міжнародна науково-практична конференція «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (Вінниця, UKR — Відень, AUT, 2 квітня 2021 р.), 3rd International Scientific and Practical Online Conference «Health, Physical Education and Sports: Perspectives and best Practices» (Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University, May 12–13, 2021), II Міжнародна науково-практична конференція «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (Вінниця, UKR — Відень, AUT, 27 серпня 2021 р.), IX Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (у циклі Анохінських читань) (м. Київ, КУБГ, 10 грудня 2021 р.), 4th International Online Conference «Health, Physical Education and Sports: Perspectives and best Practices» (Ukraine, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University, May 16–17, 2023), X Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи» (м. Київ, КУБГ, 15 грудня 2023 р.), а також на щорічних науково-практичних конференціях кафедри спорту та фітнесу Факультету здоров'я, фізичного виховання та спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, 2020-2023).

Публікації. Матеріали дослідження знайшли відображення у 12 наукових публікаціях, із них 11 — одноосібних, 1 — у співавторстві: 3 у виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань

України; 9 (з них 1 у співавторстві) публікацій, в яких додатково відображено наукові результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до Переліку наукових фахових видань України

1. Волощенко Ю. М. Соматична рухова освіта: огляд сучасних методів дослідження. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2022. №2(8). С. 22-51. DOI: [10.28925/2664-2069.2022.23](https://doi.org/10.28925/2664-2069.2022.23). Веб посилання на видання: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/article/view/269252>.

2. Волощенко Ю. М. Interoceptive awareness: verification of the adaptation of the Ukrainian erosion of the Multidimensional Assessment of Interoceptive Awareness (version 2) questionnaire among first-year students of Borys Grinchenko Kyiv University. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2023. №1(9). С. 68-91. DOI: [10.28925/2664-2069.2023.15](https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.15). Веб посилання на видання: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/article/view/279033>.

3. Волощенко Ю. М. Якість життя молодих людей. Перевірка адаптації української версії Короткого опитувальника якості життя (WHOQOL-BREFukr) серед студентів першого курсу Київського університету імені Бориса Грінченка. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2023. №2(10). С. 68-91. DOI: [10.28925/2664-2069.2023.24](https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.24). Веб посилання на видання: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/article/view/289899>.

Публікації, у яких додатково висвітлено результати дослідження

1. Волощенко Ю. М. A somatic approach to teaching students of special medical groups of the Borys Grinchenko Kyiv University. In *3 Sport and Innovation International Conference*. 2019, October. Budapest, Hungary. University of Physical Education. No. 1, pp. 80-81. Веб посилання на видання: <https://tf.hu/files/docs/nemzetkozi-osztaly/sporti...>

2. Волощенко Ю. М. Соматичні рухи як концепт у сучасній парадигмі сфери фізичної культури і спорту. *Освітологічний дискурс*. 2021. №33(2). С. 29-44. DOI: [10.28925/2312-5829.2021.2.3](https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.2.3). Веб посилання на видання: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/806>.

3. Волощенко Ю. М., & Полянничко, О. М. (2021). Соматичне виховання: огляд зарубіжного досвіду. *GRAIL OF SCIENCE*. 2021. №2(3). С. 593-595. DOI: [10.36074/grail-of-science.02.04.2021.123](https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.123). Веб посилання на видання: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/10749>.

4. Волощенко Ю. М. Сучасні методи дослідження в галузі соматичного виховання. In *Health, physical education and sport: perspectives and best practices book of abstracts 3rd International Scientific and Practical Online Conference*. 12-13 травня, 2021. Київ, Україна. Київський університет імені Бориса Грінченка. С. 134-136. Веб посилання на видання: <https://fzfv.kubg.edu.ua/informatsiya/2016-10-07-08-10-59/konferentsii-seminary/materialy-mizhnarodnoi-konferentsii-15-travnia-2018-r.html>.

5. Волощенко Ю. М. Соматичне виховання: оцінка "інтероцептивного усвідомлення". *ГРААЛЬ НАУКИ*. 2021. №7. С. 297-299. DOI: [10.36074/grail-of-science.27.08.2021.058](https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/14350). Веб посилання на видання: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/14350>.
6. Волощенко Ю. М. "Interoceptive awareness" and "quality of life." Is there a connection between them?. *Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи (у циклі Анохінських читань): матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції*. 10 грудня, 2021. Київ, Україна. Київський університет імені Бориса Грінченка. С. 290-294. Веб посилання на видання: <https://fzfv.kubg.edu.ua/informatsiya/2016-10-07-08-10-59/konferentsii-seminary/materialy-mizhnarodnoi-konferentsii-15-travnia-2018-r.html>.
7. Волощенко Ю. М. The relationship of separate domains of interoceptive awareness with the choice of a proactive coping strategies, quality of life, academic resilience and heart rate indicators of students of the 1st course of Borys Grinchenko Kyiv University. In *Book of Abstracts of the 4th International Online Conference" Health, Physical Education and Sport: Perspectives and Best Practices"*. 2023, May. Kyiv, Ukraine. Borys Grinchenko Kyiv University. pp. 113-117. Веб посилання на видання: <https://fzfv.kubg.edu.ua/informatsiya/2016-10-07-08-10-59/konferentsii-seminary/materialy-mizhnarodnoi-konferentsii-15-travnia-2018-r.html>.
8. Волощенко Ю. М. The level of influence of interoceptive awareness on the choice of proactive coping strategies, quality of life and academic resilience of students of the 1st-course of Borys Grinchenko Kyiv University. In *Book of Abstracts of the 4th International Online Conference" Health, Physical Education and Sport: Perspectives and Best Practices"*. 2023, May. Kyiv, Ukraine. Borys Grinchenko Kyiv University. pp. 113-117. Веб посилання на видання: <https://fzfv.kubg.edu.ua/informatsiya/2016-10-07-08-10-59/konferentsii-seminary/materialy-mizhnarodnoi-konferentsii-15-travnia-2018-r.html>.
9. Волощенко Ю. М. Relationship between interoceptive awareness and quality of life of students of Borys Grinchenko Kyiv University. *Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи: матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції*. 15 грудня, 2023. Київ, Україна. Київський університет імені Бориса Грінченка. С. 47-50. Веб посилання на видання: <https://fzfv.kubg.edu.ua/informatsiya/2016-10-07-08-10-59/konferentsii-seminary/materialy-mizhnarodnoi-konferentsii-15-travnia-2018-r.html>.

Особистий внесок здобувача. Дисертація Юрія Волощенко «Розвиток інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти на основі соматичних рухів у процесі фізичного виховання» є оригінальним, самостійним дослідженням, виконаним на належному рівні. Наукові результати роботи належать особисто авторові і становлять теоретичний і практичний внесок здобувача у розвиток сфери фізичної культури і спорту. Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані автором самостійно.

У спільно підготовленій статті з О.М. Полянничко «Соматичне виховання: огляд зарубіжного досвіду», здобувачем визначено сучасний термінологічний апарат, який використовується у професійній сфері соматичного виховання / Somatic Education, SE (соматична рухова освіта / Somatic Movement Education, SME; соматична рухова терапія / Somatic Movement Therapy, SMT; соматичні рухи / Somatic Movement, SM) та коротко схарактеризовано його змістове наповнення.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота викладена на 297 сторінках. Вона складається зі вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Усього використано 320 джерел наукової та спеціалізованої літератури, із них 265 іноземних. Робота ілюстрована 21 таблицею та 5 рисунками.

Оцінка мови та стилю дисертації. Принципових зауважень щодо структури, основних положень і концепції дисертації Юрія Волощенка немає. Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №40 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.07.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Усі використані здобувачем у тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дослідження та вказані в анотації дисертаційної роботи.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація Юрія Волощенка відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рішення.

1. Дисертація Волощенко Юрія Миколайовича «Розвиток інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти на основі соматичних рухів у процесі фізичного виховання», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.
2. Дисертація Волощенко Юрія Миколайовича та наукові публікації, у яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.
3. Волощенко Юрій Миколайович на високому рівні оволодів методологією наукової діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.
4. Рекомендувати дисертацію Волощенко Юрія Миколайовича на тему «Розвиток інтероцептивного усвідомлення здобувачів вищої освіти на основі соматичних рухів у процесі фізичного виховання» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Волощенко Ю.М. ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Головуюча –

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, завідувач кафедри фізичного виховання
і педагогіки спорту Факультету здоров'я,
фізичного виховання і спорту
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Олена ТИМАШЕВА

